

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo je v Mariboru, Ruška cesta, poštni predal 22. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22. Ljubljana VII, Zadrugi dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za inozemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. Debela tiskana beseda stane 1.—Din. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda 1.—Din. V oglasnem delu stane petična enostolpna vrsta 1.50 D. Pri večjem številu objav popust. Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 40.

Sreda 15. maja 1929.

Leto IV.

Kongres „Svobode“ — žarišča delavske kulture.

V Ljubljani, dne 12. maja 1929.

V današnjih razmerah, ko je politično življenje popolnoma utihnilo, ko je politična agitacija prenehala, je prišel čas **pglobitve v kulturno delo**. Marksizem je znanost — tega so se sicer naši proletarci vedno zavedali, a večini to dejstvo le še ni prešlo v meso in kri. Treba si je danes priznati, da so nas politični boji preteklih desetih let precej popltili, dočim so kulturnih vrednot le malo ustvarjali. Tako je prišel čas, da se strne ves naš proletarijat v kulturno organizacijo, da se vsak delavec v njej po svojih zmožnostih in posebnih nagnjenjih udeležuje, da čita našo literaturo ter se tako znanstveno oborožuje za delo, ki nas čaka v bodočnosti. **Trdno smo prepričani, da bo naš proletarijat sledil temu klicu in da bo posvetil vse svoje sile in moči prospanju svoje, delavske kulture, katere žarišče in duhovno središče je »Svoboda«.**

Kongres »Svobode«, ki je bil ob enem proslava desetletnice njenega obstoja, se je vršil brez zunanje pompe, bil pa je zato tem priscrnejši. Uprizoritev Tollerjeve drame »Rušilci strojev« je morala radi prepovedi odpasti, posetil pa nas tudi ni predsednik telovadne in športne internacionale s. dr. Julius Deutsch. Pač pa so že v soboto zvečer prišli v Ljubljano poleg nekaterih delegatov iz naših industrijskih središč tudi sodrugi športniki iz Beljaka. Proslava se je torej omejila le na občni zbor in popoldansko nogometno tekmo.

Kongres je zboroval v nedeljo v gledališki dvorani Delavske zbornice; vodil ga je predsednik »Svobode« sodr. Ciril Štukelj. Zastopanih je bilo na njem 25 delegatov iz 16 podružnic (952 članov), dočim so ostale podružnice svoj izostanek večinoma opravičile. Kongres so pozdravile vse delavske organizacije in korporacije iz Slovenije, poleg njih pa še Športna internacionala, Savez radniških kulturnih društava za Bosnu i Hercegovinu ter Radniško prosvetno društvo iz Knjaževa v Baranji.

Po pozdravih je povzel besedo s. Štukelj, ki je orisal najprej razvoj »Svobode« od njene ustanovitve. Iz poročila smo razbrali, da se je »Svoboda« v zadnjem poslovnem letu močno konsolidirala; z delom, ki ga je pokazal zadnji odbor, so se izmirile podružnice v obeh naših oblastih, tako da je ta spor končno veljavno likvidiran. Ogrumno delo centralnega odbora se razvidi iz števila dopisov: prejetih je bilo 917, odposlanih pa 1121 (ne všteti okrožnic). Centralni odbor je odredil v preteklem letu.

proslave

znanimih proletarskih kulturnih delavcev (Maksima Gorkega, Uptona Sinclairja, Leva Tolstega in Ivana Cankarja); te proslave so se izvršile v vseh podružnicah.

Najbolj pa je uspela Cankarjeva proslava v ustanovitvijo

Cankarjeve družbe,

ki jo je sprejelo delavstvo z velikim navdušenjem. Govornik apelira na navzoče, naj agitacijo zanjo podvojijo, kajti izšle bodo letos mnogo boljše knjige, kot smo jih prvotno nameravali izdati. Obvelja naj načelo, da mora biti vsaka družina, ki

čuti proletarsko, njena članica. — Poleg Cankarjeve družbe se je ustanovila tudi

Umetniška Matica,

ki se pa v kljub agitaciji še ni mogla dovolj razširiti. Iz delavskih stanovanj je treba izmetati vso neokusno navlako in jo nadomestiti z originalnimi slikami, ki jih dobi vsak član, če plača letno malo članarino (24 dinarjev).

Centrala je dala podružnicam tudi inicijativo v organizacijskem delu. Največ uspeha so pokazale doslej

telovadne enote,

počeg njih pa smo ustanovili še **knjižničarsko in dramatično podzvezo**. V bodočnosti naj se ustanovite še **pevska in športna podzveza**. »Svoboda« se je pridružilo po sklepu celjske konference tudi še **»Kolesarsko društvo«.**

Z letom 1929. je začel konzorcij izdajati tudi list

»Svoboda«,

ki postaja od številke do številke pestrejša in boljša. Govornik apelira na delegate, naj agitirajo med članstvom, da bo vsakdo čital njene članke in razmišljal o njih.

Razmerje do

strokovnih organizacij

se je v preteklem poslovnem letu močno izboljšalo. Vsak član »Svobode« mora biti strokovno organiziran, obveljati bi pa moralo tudi nasprotno. Z

gospodarskimi organizacijami

smo bili v prijateljskem razmerju. Izmed ostalih poročil centralnega odbora je zlasti zanimivo poročilo o **podzvezi D. T. E.,**

ki ga je podal s. Vrhovec. Podzveza vidno napreduje in šteje skupno 1180 telovadcev in telovadk. Priredila je v preteklem poslovnem letu II predavanj, 5 akademij, 10 javnih nastopov in 49 izletov. Za prihodnje leto so se ustanovila štiri okrožja: ljubljansko, trboveljsko, jeseniško in mariborsko.

Po izčrpnih poročilih centralnega odbora je referiral s. Moretti o **razmerju med zvezo in podzvezami** ter je zlasti apeliral, naj bodo posamezni odseki tesno združeni z odbori podružnic. Vsak separatizem posameznih odsekov je treba odločno odklanjati in ga v kali zadušiti, kajti tak separatizem pomenja vedno odstranjanje proletarijata od marksističnega kulturnega dela.

Za njim je referiral s. Vuk o

razmerju »Svobode« do drugih delavskih in meščanskih kulturnih organizacij.

Delavska kulturna centrala mora biti samo ena. V principu bi moralo obveljati pravilo, da ne sme biti noben član »Svobode« član kake druge delavske ali celo meščanske organizacije. Zaenkrat je to sicer težko izvršljivo, a vendar je treba stremeti po tem. Na noben način pa ne sme biti Svoboda član kake meščanske organizacije — razen Planinskega društva. — Govornik se odločno obrača proti mnogim delavskim društvom, ki se nočejo spojiti s »Svobodo«, sklicujoč se na svoje tradicije, ki so večinoma malomeščanske.

Nato je referiral namesto zadržanega s. Krefta s. Štukelj o

»Svobodi« in strok. organizacijah.

Uvodoma omenja, da je lanski kongres sklenil, da plača vsaka strokovna organizacija za vsakega člana »Svobodi« kolektivni davek 25 p; ta davek plačuje redno edino Zveza oblačilnih delavcev. — Nato je govornik obširno in duhovito razpravljal o strokovnih organizacijah, kajžoč pred vsem na fluktuacijo njih članstva; ta fluktuacija izvira edino iz premale izobrazbe in zavednosti članstva. Zato je nujno potrebno, da delajo »Svoboda« in strokovne organizacije roko v roki; **odbori strokovnih organizacij naj agitirajo med člani, da postanejo vsi Svobodaši, kajti edino kulturna organizacija jih bo vzgojila v razredno zavedne borce.** Čas, ko je bilo ljudi mogoče pridobiti z blestečo frazo, je minul; danes jih je mogoče le vzgojiti. Zgodovino delajo živi in znanstveno podkovani ljudje.

Popoldne se je razvila o vseh referatih in predloženih resolucijah stvarna in globokoumna debata, v katero so posegli sodrugi: Mihevc. Majdič, Klenovšek, Prezelj, Thaler, Kosmos, Schwarz in drugi. Nato so bile soglasno sprejete sledeče

resolucije:

1. Telovadni, dramatični, pevski, sportni i. dr. odseki ter podzveze služijo temu namenu, da zbere »Svoboda« čim več delavcev v svojih vrstah in jih zaposli v raznih panogah izobraževalnega dela. Zato morajo odseki vedno delovati v sporazumu s podružničnimi odbori, podzvezni odbori pa z zvezno centralo. V podružničnih odborih in v zveznem odboru naj bodo posamezne sekcije zastopane tako, da je omogočeno trajno skupno delo. Podružnice vodijo skupno blagajniško knjigo za vse odseke, kot je to centrala že doslej delala. Separatizem, t. j. stremljenje po popolni samostojnosti odsekov in podzvez, je poskus izločiti del članstva iz marksističnega izobraževalnega dela in ga tako prepustiti meščanskemu vplivu. Petje, igranje, telovadba itd. ne sme biti namen samemu sebi, temveč mora le dopolnjevati splošno proletarsko kulturno delo.

2. Občni zbor zveze »Svoboda« ugotavlja, da se je zvezin odbor dovolj trudil za zedinjenje vseh delavskih kulturnih organizacij v Sloveniji v enotno zvezo. Žal, je večini društev več za njihovo malomeščansko zgodovino kot pa za skupno marksistično izobraževalno delo. Občni zbor zato sklenu, da naj »Svoboda« skuša s svojim delom prepričati člane drugih delavskih društev, da postanejo člani »Svobode«.

3. Občni zbor ugotavlja, da organizacije Združene delavske strokovne zve-

ze Jugoslavije z izjemo oblačilnih delavcev niso izvedle sklepa svojega lanskega kongresa, da plačujejo »Svobodi« od vsakega svojega člana po 25 para kulturnega davka. Občni zbor »Svobode« poziva zato vse strokovne zveze in vse delavske organizacije, naj med svojim članstvom, zlasti pa med delavsko mladino, agitirajo za vstop v »Svobodo« in da vedno podpirajo splošne kulturne prireditve »Svobode«. Sodelovanje strokovnih in kulturnih organizacij je nujno potrebno v interesu celokupnega proletarijata.

Z več kot dvtretjinsko večino je bilo sprejeto tudi dopolnilo k § 10 pravil, ki se glasi: »Člani »Svobodi« konkurenčnih organizacij ne morejo biti člani »Svobode«.« (Kot konkurenčne organizacije se smatrajo vse one, ki gojijo iste panoge kot »Svoboda« in ki ji skušajo nagajati. Organizacije pa določijo kot konkurenčne podružnice v zvezi z centralnim odborom.)

Pri

volitvah

so bili izvoljeni sodrugi:

a) v ožji odbor: Ciril Štukelj kot predsednik, Janko Duh (podpredsednik; za marib. oblast), Jože Moretti, Skuk za pevce, Verhovec za telovadce, Kreft za knjižničarsko podzvezo, Jurmanova za dramsko podzvezo, Vuk za konzorcij lista »Svobode«, dr. Jelenc in Čelešnik; športna podzveza in Zveza proletarskih žen in deklet naj sami delegirata člane v ožji odbor »Svobode«;

b) v širši odbor: Viktor Godnik (Celje), Anton Thaler (Jesenice), Ivan Breznik (Trbovlje), Prezelj Štefan in Vidovič Stanko (Maribor), Josip Kosmos (Hrastnik), Franc Gabriel (Ptuj), Jože Weidl (Mežica), Stanko Sova (Tržič), Ivo Zupanc (Zabukovica) in Korenjak (Studenci);

c) v nadzorstvo: Cv. Kristan, Ignac Mihevc, Franc Koren, Anton Žagar (Javornik), Leopold Majdič (Trbovlje);

d) v razsodišče: Filip Uratnik, Stanko Likar in Ivan Mlinar.

Ob 15. uri se je vršila med ljubljanskimi »Svobodaši« in sodrugi iz Beljaka nogometna tekma, ki je v njej zmagala »Svoboda« s 4 : 1. Podrobnejše poročilo o tekmi bomo prinesli v prihodnji številki.

Talpa.

Razpust železn. pogrebne in podpor. društva v Mariboru.

Kot strela z jasnega neba je učinkovala na člane društva železniških delavcev ter uslužbencev za slučaj smrti s sedežem v Mariboru vest o razpustu. Za nedeljo, dne 12. maja je bil sklican občni zbor, na katerega so večinoma že v soboto dospeli delegati iz pokrajine. Toda pred nosom se jim je vrata zaprlo. Kakšni so bili razlogi za to, še točno ne vemo, vemo pa, da se bodo podvzeli vsi potrebni koraki, da se ta akt gospoda velikega župana razveljavi. Iz »Jutra« posnemamo, da je prometni minister povodom svoje gajbe obiska mariborske železniške delavnice kritiziral poslovanje omenjenega društva. O stvari sami nam je podal star član društva tole izjavo:

Kje je iskati intrigantov, to lahko železničarji uganajo. Že par let se gotova klika iz tabora žoltih zaganja v vodstvo gornjega

društva z namenom, istega spraviti v svoje kremplje. Ne glede na to, da tisti elementi nimajo, niti ne bodo nikoli imeli večine članov na svoji strani. Društvo so pred 35 leti ustanovili delavci. Do tedaj je že postojalo podobno društvo za nastavljen oseboje v Innsbrucku, v katerega se pa delavcev kljub njihovim ponovnim prošnjam ni hotelo sprejemati, na kar so bili delavci prisiljeni ustanoviti si lastno društvo za podeljevanje podpor v bolezni ter v slučajih smrti.

Tekom časa pa so pristopali tudi nastavljeni uslužbenci k temu društvu ali pa so avtomatično kot bivši delavci prišli vanj, ker so pozneje bili nastavljeni. Mnogi so na ta način postali člani obeh društev, to je v Innsbrucku in v Mariboru. Po prazniku pa je zlezlo vanj nekaj »šmarcerjev«, ki so vplačali malenkostne zneske — članarina je namreč dvoji-

Pod vtisom tega boja delodajalcev in proti akciji naše zveze ter Delavske zbornice, je minister za socialno politiko sklical znano anketo v Zagrebu, katera se je končala brez sporazuma. Zastopniki delavcev in nameščencev niso mogli pristati na protizakonite in antisocialne zahteve delodajalcev.

Zastopniki delavcev in nameščencev so stali na stališču, da se morajo določila zakona brezpogojno uveljaviti.

Ves materijal, to je zahteve delodajalcev in delojemalcev, se nahaja v študiji pri ministru za socialno politiko, da na podlagi teh izdela in izda novo naredbo. Kakšna bude ta nova naredba, ni znano, zato pa je naša dolžnost, da povzdignemo naš

glas tudi mi, mariborski nameščenci ter zahtevamo, da se uveljavi naredba, ki bo odgovarjala določbam zakona.

Govornik je ob zaključku svoje govoru pozval navzoče, da se pridružijo naši zvezi, da bo na ta način sposobna braniti naše pridobljene pravice.

Ko je govoril še tov. Skaza za bančne uradnike in drugi, je bila resolucija, katero je predlagal referent, soglasno sprejeta.

Ker se ni nihče več javil, je predsednik zaključil ta impozanten shod, ki je med navzočimi napravil najboljše razpoloženje za obrambo svojih pravic in za podpiranje organizacije.

Sodrug dr. Renner k programu nove avstrijske vlade.

K obširnemu govoru novega avstrijskega kanclerja je govoril s. dr. Renner. V daljšem govoru je naglašal:

V zadnji dobi Seiplove vlade so bili važni razlogi, da se je vršil med strankami ljut politični boj. Boj med strankami je naravna potreba, toda vlada ga ne sme pospeševati in ostriti. Seiplova vlada pa je to delala, ker ni hotela ustreči socialno-demokratskemu predlogu, da izvede notranje razoroženje. Istotako ni hotela uvesti šolske reforme v Burgenlandu in revizije zakona.

Nova vlada pravi, da ostane na tleh ustave. To naj velja tudi za deželo Dunaj. Socialna demokracija je dokazala, da je nezrušljiva in zaradi tega je odiranje stranke v ozadje nesmisel. Socialna demokracija je opozicija, ki pozna svoje pravice in zahteva, da se je ne žali.

Večinske stranke morajo torej nastopiti novo pot. Od neke strani se grozi z nasilstvom. »Heimwehrovc« se motijo, da to gre tako lahko, ker bi morali ukiniti ustavo, razpustiti samoupravo dežel in občin. Gospodje naj pogledajo v zgodovino, da vidijo, kakšne so posledice. In če takih načrtov tudi ne jemljemo resno, moram vendar poudariti, da svarim pred eksperimenti meščanske vojne, ker bi našo deželo takoj zasedli razni sosede. Gibanje »heimwehrovc« je problem meščanskih strank, postal podeželskih advokatov in odsluženih častnikov, ki skušajo izkušane zaupnike in

zastopnike naroda izpodriniti in uvesti svojo za državo nesrečno politiko. Meščanske stranke nam bodo morda, še hvaležne, da so socialni demokrati branili ustavo. Razprave s strankami so pokazale, da je mogoča drugačna politika, toda zadovoljni ne bomo z besedami, ampak dejanj hočemo. Pri reševanju gospodarskih vprašanj se morajo upoštevati socialna vprašanja.

Delavci sicer kanclerju ne morejo izreči zaupanja, kakor tudi ne vladi, ali upoštevajmo je po demokratičnih načelih. Če se jo mislilo, da naj bi bila to vlada sporazuma, potem bi se v novo vlado ne bi bilo smelo sprejeti Vaugoina, ki je takoj po nastopu svojega mesta rekel, da ostane stara metoda vladanja. Zgoditi se utegne, da bo ta minister, kakor je delal Seipel, oviral v vladi resne razprave in dobrohotne smernice za sporazumevanja. Mi torej vladi ne moremo dajati zaupanja niti v obliki majhnega predujma. Dejanja zahtevamo od ljudi. Zaradi tega je ta vlada polovičarstvo.

Dokler ne pride vlada, ki bo imela pri vladanju splošno načelo sporazuma, dokler bo sporazum le fasada, za katero stanuje v hiši Vaugoin, toliko časa ne morete zahtevati našega zaupanja.

S. dr. Renner je v svojem govoru dovolj jasno poudaril načelo demokracije in voljo delavstva, da jo avstrijski republikli ohrani.

Dnevne novice.

Oblasti so baje odkrile, da je v Macedoniji najmanj 4000 uradnih oseb, ki so se pregrešile proti zakonu o korupciji in pridejo pred sodišče. Primanjkuje preiskovalnih sodnikov. Vprašanje je, ali je sploh še kateri uradnik tam doli, ki ni korupten, kajti mnogo več jih sploh ne more biti. Ta huda bolezen se je tudi že zanesla v našo lepo Slovenijo.

Zanimivo razkritje izza početka svetovne vojne. Pred svetovno vojno je obstojala trozveza Nemčije, Avstro-Ogrske in Italije. Pogodba trozveze je bila večkrat obnovljena, toda Italija je zahtevala, da naj se v zvezo pritegne tudi Anglija, ker bi Italija sicer ne mogla braniti svojih obal, kadar pride do vojne, če bi Anglija ne ostala vsaj nevtralna. Iz teh razlogov je še stari kancler Bismarck deloval za zvezo z Anglijo. Končno je Italija podpisala pogodbo trozveze z omenjenim pridržkom. Bismarck je bil že mrtev, novi politiki so vodili Nemčijo. Ob posvetovanju pred svetovno vojno nemški politiki in tudi generalni štab sploh niso več vedeli, kakšna je pogodba z Italijo ter so se smejali avstrijskemu zunanjemu ministru, ko je dvomil o zanesljivosti Italije. Vojna je nastala in Italija je nastopila proti svojim zaveznikom. — Tak je sad tajne diplomacije in tajnih pogodb.

Sanje starega rudarja v noči dne 30. aprila 1929.

Vsako leto sem šel pozno ponoči spat, ker se je vsakokrat na 30. aprila zvečer pripravljalo mlaje, razobešalo rdeče zastave itd. Celo na streljanje smo se večkrat pripravljali, ki se je ponavadi pričelo ob 3. uri zjutraj in naznanjalo s tem delavski praznik. Po 39. letih edino letos ni bilo nikakih priprav; šel sem radi tega predčasno spat. Zato so me menda morile strašne sanje.

Komaj sem dobro zaspal, začelo se mi je sanjati, da delam v rovu v Trbovljah v letu 1887. Da zaslužim samo 70 novčičev pri 12urnem delu, da se pogovarjava z mojim tovarišem o mezdni razmerah, o politiki, svobodi in tiranstvu, ki se ga je takrat izvajalo nad delavstvom. Moj tovariš mi toži, da ima pet neprekrbljenih otrok, napol nagih, bosih, da vse štedenje v gospodarstvu nič ne pomaga. Naenkrat se mi sanje

zasučejo na leto 1889; da se pripravlja veliko mezdno gibanje, da so oni meščanski politiki in gospodarji vsi preplašeni, ker jim delavstvo očita, da so obetali boljše razmere, več plače in več svobode — ostalo je pa samo pri obljubah. Po trboveljski in zagorski dolini korakajo vojaki in nekoga dne okrog poldne zajamejo štiristo delavcev in delavk pred pisarno in jih peljejo na sodišče v Celje. Te sanje so bile strašne; škripal sem z zobmi, kričal in premetaval, da me je slišala žena in me jezno sunila. Ko zopet zadremlem, se zopet vidim pri praznovanju delavskega praznika v letu 1890. V spanju sem čital razglase, da ne smejo na praznik dela več kot trije skupaj po cestah, da so prepovedani vsi sestanki in vsa zborovanja. Razglas je bil dvojezičen, z napisom »Razglas in Kundmachung«. Videl sem, kako so zvečer prikoralali vojaki po cestah ter zastražili vsa glavna poslopja. Sanje se mi zopet obrnejo, da grem v družbi petdeset delavcev skozi trboveljsko dolino in Gabersko na Sv.

Planino. Ves vesel prepevam s tovariši razne pesmi. Ker sem menda glasno zavriskal, me zopet zbudi žena: »Kaj ti je, neroda,« mi reče. Odprem oči: nič, tema, kakor prej. Neprijetne so mi bile te sanje. Obrnil sem se na drugo stran. Pa glej vraga: Komaj sem dobro zatisnil oči, že zopet sem na neki majski proslavi na Rjavčevem vrtu v Zagorju, nato pa na vrtu Einhalterjeve vile v Trbovljah, kjer se pogovarjam z gostilničarko Lesjakovo. Pevci pojo, godci igrajo, posebno močno tolčejo po bobnu. Povsod vidim veselo družbo, nikjer orožnikov, še manj pa vojakov. Red in disciplina se mi je zdela vzorna.

Od samega veselja sem mahal tako dolgo z rokami, dokler se nisem butnil v nos in se prebudil. Bilo je že ob 6. uri zjutraj na praznik dela 1929. Mencam si oči in pogledam skozi okno. Iz rudniških dimnikov se ne kadit, stroj ne prevaža premoga po ozkotirni železnici. Vse je tiho in mirno. Rdečih zastav ne vidim nikjer; tudi ne mlajev, nobenega

Planino. Ves vesel prepevam s tovariši razne pesmi. Ker sem menda glasno zavriskal, me zopet zbudi žena: »Kaj ti je, neroda,« mi reče. Odprem oči: nič, tema, kakor prej. Neprijetne so mi bile te sanje. Obrnil sem se na drugo stran. Pa glej vraga: Komaj sem dobro zatisnil oči, že zopet sem na neki majski proslavi na Rjavčevem vrtu v Zagorju, nato pa na vrtu Einhalterjeve vile v Trbovljah, kjer se pogovarjam z gostilničarko Lesjakovo. Pevci pojo, godci igrajo, posebno močno tolčejo po bobnu. Povsod vidim veselo družbo, nikjer orožnikov, še manj pa vojakov. Red in disciplina se mi je zdela vzorna.

„Naš zakon je srečen,“

pravi mlada gospa Mica. „Zmeraj imam časa za svojega moža, tudi ko se pere perilo. Jed je vedno ob času gotova, ker RADION pere perilo sam.“

perilo perilo!

Oblika nove državne uprave, ki naj bi se ustvarila in jo zagovarjajo pri nas klerikali in gospodarski krogi, ima namen narod ogoljufati za državljanske pravice. Tega, mislimo, naš narod ne bi bil vesel.

Sei novega državnega centralnega tiskovnega urada je postal publicist Milan Marjanovič. Prvotno je bil določen za to službo umorjeni Slegl. Marjanovič spada med takozvane napredne hrvaške ljudi. Udeleževal se je kot književnik in novinar ter publicist v smeri edinstvene države.

Socijalistinj v Avstriji. Avstrijski ženski socijalistični pokret šteje 149.616 članic. Njih glasilo izhaja v 200.000 izvodih.

Konferenca Male antante bo 21. in 24. t. m. v Belgradu, Sarajevu in Dubrovniku. Kaj bodo gospodje ministri obravnavali, ne povedo, nego pravijo samo, da o političnem položaju, o Nemčiji, Madžarski in Rusiji. Potem o gospodarski politiki Male antante in o pogodbah med Čehoslovaško, Rumunijo

in Jugoslavijo; končno pa še o upostavitvi prijateljstva s Poljsko in Grčijo. To je vse!

Zveza mest. V Zagrebu so imeli te dni zborovanje jugoslovanskih mest. Zveza ima namen varovati interese mest v državi. Za predsednika zveze je bil izvoljen zagrebški župan dr. Srkulj, za podpredsednika pa belgrajski župan dr. Stojadinović in ljubljanski župan dr. Puc.

Razprava proti Puniši Račiću, ki je dne 20. junija 1928 streljal v belgrajski narodni skupščini, se baje prične še ta mesec. Račić hoče imeti francoskega zagovornika, kljub temu, da ga bo zagovarjala cela kopa odvetnikov.

Nemška vlada je prepovedala organizacije komunističnih rdečih bojnikov »Rote Frontkämpfer«, češ, da je kot avantgarda komunističnega gibanja odgovorna za nemire 1. maja v Berlinu, v katerih je bilo 24 oseb ubitih in veliko število ranjenih.

V Parizu so slavili 500 letnico umora Ivane Orleanske. Ob tej priliki so franco-

sprevoda ali zborovanja. Mimo okna po cesti prikoralata dva mrka rudarja. Za njima pa moj prijatelj Tone. Pozdravlja me že od daleč. Zapijem mu, da naj me počaka.

Ko stopim iz hiše, vidim, da stoji pred občinsko tablo in buči vanjo. Ko se pa približam, mi polkaže razglas na njej.

Zamišljeno sva se odpravila po dolini.

Med potjo pa sem razlagal Tonetu svoje sanje.

ČITAJTE!

novo izišlo, socialno dramo Rudolfa Golouha

KRIZA.

Naroča se pri upravi »Delavske Politike« v Mariboru, Ruška cesta 5. Vsaka naša knjižnica, vsak naš čitatelj mora naročiti to našo najboljšo socialno dramo.

ski rojalisti demonstrirali proti republiki in je pri tem prišlo do pretepov s policijo. — Huišega pa ni bilo, ker francoski rojalisti niso več nevarni.

»Rote Fahne« ustavljena. Glasilo nemških komunistov, dnevnik »Rote Fahne« v Berlinu, je nemška vlada prepovedala. Komunisti so zato začeli sedaj izdajati nov list pod imenom »Das rote Tempo«, ki napoveduje za 1. avgusta vsenemški komunistični rdeči dan, pri katerem se hočejo še bolj izkazati kakor so se 1. maja.

Volitve v saksonski deželni zbor — veliko napredovanje socijalistov. V saksonski deželni zbor so se v nedeljo vršile volitve, ker je sodišče razsodilo, da so se pri prejšnjih volitvah, ki so se vršile pred več kot enim letom, izvršile neke nepravilnosti in da deželni zbor ni imel zakonite podlage. Natančni rezultati nedeljskih volitev, sicer se v ponedeljek, niso bili znani; gotovo je samo to, da so socijalistični glasovi silno porasli pred vsem v Dresdenu in Leipzigu. V Dresdenu so pri zadnjih volitvah prejeli socijalisti 106.000 glasov; tokrat pa 135.000. Izbili so nemški nacionalci. Pridobili so baje na glasovih tudi komunisti in narodni socijalci.

Razorožitvena konferenca je preložena na nedoločen čas. Litvinov je izjavil, da je edini rezultat te konference ta, da so se države zedinile v tem, da resignirajo na vsako razorožitev.

Država, ki hoče izvesti razorožitve, se mora radi tega pred velesilami zagovarjati. Kakor znano, so svoj čas danski socijalisti, ko so bili na vladi, hoteli izvršiti popolno razorožitev, radi česar so jih meščanske stranke prisilile k odstopu. Sedaj po volitvah, ko so socijalisti zopet vzeli vladno krmilo v svoje roke, so to vprašanje zopet pokrenili. Tu se je pa začela vmešavati Anglija, češ, da Danska nima pravice izvršiti razorožitve, če tega istočasno ne store tudi druge države, ker bi potem ne mogla zadostiti svojim dolžnostim, ki jih njej nalaga Društvo narodov. Torej na

eni strani hinavske razorožitvene konference, na drugi strani se pa nastopa proti državi, ki v iskrenem pojmovanju tega vprašanja hoče razorožitev izvršiti.

Avstrijska delavska telovadna in športna zveza (Askö) praznuje letos svojo desetletnico. Radi tega so se vršile v nedeljo, 12. maja na Dunaju velike delavske telovadne in športne prireditve. Udeležila se jih je večina delavskih telesnovzgojnih društev iz cele Avstrije.

Baldwin že obupava. Še pred kratkim je imel angleški ministrski predsednik Baldwin volilni govor, na katerem je povdarjal samozavestno, da bo tudi pri predstojećih volitvah zmagala konzervativna stranka. Povedal je že, kako bo nova vlada sestavljena. Sedaj pa prihajajo glasovi, glasom katerih vendar Baldwin ni tako siguren, da bo zmagal on, ampak da le ni izključeno, da zmagata Delavska stranka. V tem slučaju pa bi Baldwin vseeno rad postavil ministre, to se pravi iz Delavske stranke take, ki bi bili njemu bolj všeč. Tako bi naj n. pr. postal novi premier delavski voditelj Thoroas, medtem ko bi s. Macdonald postal minister zunanjih del.

Jekleni in papirni tempji. — Žene, element miru. Znani vodja angleških liberalcev ter bivši premier Lloyd George je imel volilni shod v Albert-Hallu v Londonu, na katerem je ubral jako radikalne strune, da bi čim več vetra odvrnil od jader Delavske stranke. Izjavil je med drugim sledeče: »Da je pri sedanjih volitvah na Angleškem več volilk kot pa volilcev, me pa prav nič ne skrbi. Večkrat sem že razmiš-

ljal o tem, kaj bi se bilo zgodilo leta 1914, ako bi imele takrat na Angleškem in v ostalih evropskih državah žene volilno pravico. Prepričan sem, da bi v tem slučaju zgodovina narodov drugače izgledala in da bi bil mir ostal ohranjen.« Na to je Lloyd nadaljeval: »Od leta 1919 je mirovna misel zelo napredovala, toda samo na papirju. Pravi ključ do miru je razorožitev. Kljub pogodbam in kljub štatutom Zveze narodov je vsekakor tempelj miru zgrajen na papirju, medtem ko je tempelj vojne zgrajen iz solidnega jekla, katerega stebri sestojijo iz pristnega zlata.« Končno je Lloyd George grajal še dosedanjo mirovno politiko angleške vlade, ki jo je imenoval navadno farso. K temu bi samo pripomnili, da se sicer také govori, zlasti iz ust meščana, zelo lepo slišijo. Toda na govore Lloyd Georgeja, ki je bil ves čas svetovne vojne premier angleške vlade in ki je imel zelo odločujočo, če ne naravnost odločilno besedo tudi ob sklepanju miru, se mnogo volilnih kalinov najbrže ne bode vjelo, kajti nikdo ne bo verjel, da bi iz bivšega imperijalista ter pristaša vojn naenkrat postal pristen ter navdušen pacifist. Pač pa se on sedaj v volilnem boju, ko gre na Angleškem takorekoč za vse, oprijemlje najmočnejših socijalnih gesel, da reši liberalno baričico ter pomaga ščititi angleški kapitalizem. Saj on ve, da bi zmagala Delavske stranke pomenila začetek konca ne le za angleški kapitalizem, marveč za kapitalizem celega sveta.

Kultura.

O starih kulturah govorimo. Pettisov let stara kultura, pravimo, mora imeti mnogo globoke resnice in etike, ker bi se sicer ne bila uveljavila.

Prav! Vzemimo resnico in etiko, če odgovarja današnjemu stanju razvoja, in gradimo na spoznanju svojo novo kulturo in etiko.

Ce pravimo, da moramo računati s tako kulturo, smo reakcionarci, ker je reakcionar se sklicuje na zgodovino, na čutnost zgodovinske kulture.

Nasa je bodočnost; naše stremljenje mora biti nova socijalistična kultura. Ta je samorasla; različna je od starih kultur. Zakaj gesla, zlati reki nekdanjih dni so sicer žarki resnice, ali jo je v praksi zadržala družba. Besede na jeziku niso kultura, ampak le popleskan malik, ki se mu klanja svet.

Prava kultura je notranja preroditev človeštva in njegovega duha.

Mi imenujemo to preroditev proletarska kultura.

Ta kultura je nova, novo delo!

Maribor.

Mariborski občinski svet ima v torek, dne 14. maja, svojo III. redno sejo. Na tej seji se bo med drugim razpravljalo o gradbi stanovanj, za kar je postavljeno v tekoči proračun 2,5 milijona Din. Meščanska večina je povodom razprave proračuna pristala na gradbo stanovanj; sedaj pa hoče svojo besedo prelomiti in namesto prepotrebni stanovanj zidati — sirotišnico. Tega ji seveda ne bo nikdo branil in je tudi njena dolžnost, da preskrbi večjo sirotišnico, saj je vsled politike meščanstva vedno več revščine in bi že komaj bilo, da bi postal kar ves Maribor ena sama sirotišnica. Toda delavski zastopniki so in bodo v prvi vrsti za zdrava stanovanja, dokler bo istih primanjkovalo in ne samo za sirotišnice, katerih zgradbe je dolžnost vsake občine, temveč tudi tedaj, kadar ne bo stanovanjskega pomanjkanja. Kapitalistični zastopniki iz vseh taborov pa se silno boje, da ne bi bilo zadosti stanovanj, kajti potem bi se znale neznosne najemnine znižati. V odseku so zastopniki bivših demokratov, klerikalcev in Nemcev, soglasno sklenili, proti glasovom delavskih zastopnikov, da se stanovanj ne gradi več.

Občni zbor podružnice »Svoboda«. Za dne 5. t. m. sklicani občni zbor se radi prepričle udeležbe ni dovršil. Zaradi tega se občni zbor nadaljuje v soboto, dne 25. maja 1929, ob 8. uri zvečer v Ljudskem domu. Na dnevnem redu bo poleg volitve odbora tudi poročilo o kongresu centrale. Prav z ozirom na sklepe kongresa bo imel ta občni zbor rešiti važna načelna in organizatorična vprašanja. Zato je dolžnost slehernega »Svobodaša«, ki mu je delavska kultura kaj mar, da se zborovanja zanesljivo udeleži.

Odbor.

O tovarni kanaanskega muškateca, ki so jo odkrili pred kratkim nekje na Meljski cesti v Mariboru, bomo poročali, ko bodo na sodnji izrekli svoje končno mnenje. Pobožni gospodje so hoteli posnemati kanagalilejski čudež, pa se jim ni posrečilo, ker so hoteli biti bogu enaki. To pa je greh!

Valični mlin

NASTRAN, RADOMLJE

dobavlja svoje priznane najboljše pšenične mlevske izdelke po najnižjih dnevni cenah. Zahtevajte ponudbe! Edino zastopstvo in komisija

MIŠKO BELEC, LJUBLJANA

DUNAJSKA CESTA ŠTEV. 7.

Eksportna hiša

„LUNA“

Maribor, Aleksandrova cesta

Najcenejši nakup galanterije, vezene, otroških igrač ter pletenine domačega izdelka:

otroške nogavice od Din 5.— naprej	
damske	7.—
moške nog. (sokni)	6.—
vezene	1.—
čipke	1.—

Pleteni telovniki z rokavi, puloverji, cele obleke, perilo za dame in gospode, opreme za novorojenčke lastnega izdelka. Nadalje nudim: kravate, samoveznice, svilene trake, gumbe, sploh vse potrebščine za šivilje in krojače po brezkonkurenčnih cenah

Nabirajte nove naročnike

Sodružice in sodruzi!

Kupujte samo pri tvrdkah, ki oglašujejo v »Delavski Politiki«! ...

Ali ste že krili? svoje potrebe v tiskovinah

Dobavljamo vse tiskovine v prvovrstni izpeljavi in po najnižjih cenah za vsa društva, industrijo, trgovine, pisarne itd.

Ljudska tiskarna d. d. Maribor, Sodna ulica št. 20

MALA NAZNANILA.

Ia gonilne jermene

za mline, žage in tovarne v vsaki širini dobavlja in ima v zalogi po najnižji dnevni ceni Ivan Kravos, Maribor, Aleksandrova cesta 13.

Produktivna zadruga mizarjskih mojstrov

r. z. z. o. z. Maribor, Vetrinjska ulica 18.

Mobilije. Lastna izdelava vseh vrst pohištva od navadne do najfinije izdelave, iz mehkega, trdega kakor tudi iz eksotičnega lesa, po znatno znižanih cenah, zelo solidno in dobro delo. Eno leto garancije. Samo pri Produktivni zadrugi mizarjskih mojstrov, Maribor, Vetrinjska ulica 18.

Tvornica šampiljk in prodaja v 10 stroko spadajočih potrebščin

T. Soklič

Maribor, Aleksandrova c. 43.

Važno za vse!

Vsakovrstna popravila šivalnih in pisalnih strojev, gramofonov, otroških vozičkov, dvokoles in motorjev, emajliranje in poniklanje. Shranjevanje dvokoles in motornih koles šez 21-mo, vse to nudi in izdeluje mehanična delavnica

JUSTIN GUSTINČIČ, MARIBOR Tattenbachova ulica 14.

Elektrotehnična delavnica

PRATTES & TRABI,

Maribor, Vodnikov trg št. 3.

Popravila vseh vrst električnih strojev in aparatov, novo ovijanje sežganih elektromotorjev, dynamo-strojev, transformatorjev itd. Lastna preizkuševalnica, točna in kulantna postrežba, zmerne cene, nakup in prodaja porabljenih motorjev in dynamo-strojev.

Enkratna ponudba.

Vsakdo, kdor za pol leta, t. j. za čas od 1. aprila do 30. septembra naroči ali pa obnovi naročnino za Radlowet, dobi po svoji volji eno izmed tukaj navedenih treh knjig od Hans Günther u. Dr. P. Stuker in sicer: Radioexperimente, Mk 3.80; Radio-technisches Lexikon, Mk 3.60; Wo steckt der Fehler? Mk 4.— zastoji. Naročite se še danes! Samo oni abonenti imajo pravico do premije, ki pošljejo naročnino do 10. IV. in 1 S (šiling) za pošto in zavojnino.

Kovčeki za potovanje,

torbice iz usnja, listnice, denarnice, gamaše, nahrbtniki v veliki izbiri in po najnižji ceni pri Ivan Kravos, Maribor, Aleksandrova cesta 13.

Ali ste že preizkusili „PROJA“ ječmenovo kavo?

Dobliva se jo povsod. Dobliva se jo povsod.